

5. Stawowiska wydmore przemysłu chwałibogonickiego w Chwałibogonicach

Stawowiska wydmore w Chwałibogonicach (pow. Pińców, Wjef. Kieleckie), „odkryt” w 1894r. i eksplorowa-
wał je do 1897r. Er. Majewski (1). W 1908r. Stawowis-
ka te eksplorował S. Krukowski (2),
zeum. Przedhistorycznego Erasma Majewskiego
w Warszawie (3). Materiały krzemienne pochodzą-
ce z eksploracji Er. Majewskiego, jak informuje o
tym jego notatka — „ze stacji pod Chwałibo-
gonicami” (1, str. 66, 1897r.), zostały zebrane „Na roz-
ległych piasnocytych wzgórzach nadwielistawskich,
w pobliżu wsi Chwałibogonice w pow. Pińcówskim”.
Po tej wstępnej informacji ^{autor notatki} podaje: „udato mi się
zebrać dość pobieżną ilość najrozmaitszych dro-
bnych narzędzi krzemiennych... na powierz-
chu rylcowych piasków, zwanych wydmanami...
Te informacja ^{o stawowiskach chwałibogonickich} zebrać mi się udało w pobliżu krzemiennych”, pod-
jęte informacje o chwałibogonickich
stawowiskach w tej notatce z 1897r. (48 stron), to było

~~Stwierdzono~~ ~~z~~ ~~tych~~ ~~wyrobów~~ ~~które~~ ~~przez~~ ~~dlugie~~ ~~lata~~ ~~je-~~
dyne źródła wiadomości o tych stanowiskach.

Bogaty zbiór materiałów kamiennych różnego
wielu i różnej przynależności przemysłowej, pochodzący
z eksploracji stanowisk chwaliłogowickich przez
Er. Majewskiego i S. Krulowskiego, opracował samant
L. Kozłowski w rozprawie „Epoka kamienia na
wydmach południowej części Wyżyny Małopolskiej”,
opublikowanej w 1923 r. (4, 5). W materiałach tych
wyodróżnił on, na podstawie kryterium typologicznego,
„grupy” wyrobów reprezentujące, według jego ozna-
czenia: „okres chwaliłogowicki”, „okres mezolitu”
i „starszy okres neolitu”. Wyroby kamienne
„grupy” reprezentującej „okres chwaliłogowicki”
(względnie - „kulturę chwaliłogowicką”), L. Ko-
złowski uznał, że reprezentuje „odrębny prze-
mysł kamienny”, który nazwał „przemysłem
chwaliłogowickim”. Przemysł ten zidentyfiko-
wał z przemysłem Szwedzkiem i wtek jego oznaczył
na podstawie opublikowanego przez S. Krulowskiego

(1922 r., 6) prafiku stratygraficznego stanowiska³⁾
wydmowego Górki w Świdrach Wielkich¹⁾, w pobliżu
uprzemysłowego którego występował przemysł świdorski.
W wyniku tej uśrednienia L. Kortowski stwierdza
(L. c., str. 133): „Przemysł więc chwałibogorski
odpowiadałby środkowemu lub późnemu okresowi
magdaleńskiemu”.

W pracach, w których L. Kortowski sygnalizuje
wyodróżnienie tego przemysłu (7, 1920 r., 8, 1922 r.),
oraz w pracach późniejszych (9, 1924 r., 10, 1926 r.,
11, 1936 r.), podaje tunc datowanie przemysłu
chwałibogorskiego. Porównano umienną go w
okresie pomiędzy moim „mikrołtem merolitycznym”
i „petnym uelitem” (7, 8), następnie także ~~jego~~ je-
go „orkwit” z okresem Ancytes (9, 10, 11).

Niewątpliwie i wysoce niedostateczne rywnokome
z ilustrowanie przemysłu chwałibogorskiego w pracy
wprowadzającej ten przemysł do prehistorii (9) oraz
uprecyznić apriorycznych oznaczeń tego przemysłu

¹⁾ w Madalunie Wistę, SE Warrany.

spowidowały potrzebę wyjaśnienia jego składu i
stosunku etnologicznego i kulturowego do przemy-
słu szwedzkiego.

x

W związku z opracowywaniem przemysłu szwedzkie-
go przedmiotem materiały knemionne ze stano-
wisk etnologicznych i teren tych stanowisk w le-
cie 1933 r. odwiedziłem. Studia materiałów knemion-
nych wykazały, że zawierają one

prejstava

tytułowy zespół
które dominuje ostrza z trankiem i trankiem, ^{tytułowy zespół} ^{tytułowy zespół}
które (i) wstępują specjalnego typu ostrza z trankiem,
Wyniki te

które (i) wstępują nowym, lokalnym przemysłu
karcowa-paleolitycznym. Powinno być to stwierdzenie

przemysłu ten „nie jest dal-
szym etapem nowym przemysłu szwedzkiego”

(12) — dla przemysłu tego utrzymać nowym przemysłu etnologicz-
nego (wprowadzona przez L. Kortwalskiego [4]).

Charakterysty-
kę morfologiczno-typologiczną tego przemysłu (poda-
tem w rozprawie „Przemysł szwedzki i stanowiska
wynajdującego Szwedów Wielkie” [12, str. 19, tabl. XXII, 1954]).

4

oprowadony patrzeć wyjaśnienia jego składu i stosunku
chronologicznego i kulturowego do przemysłu iwińskiego
go.

x

W związku z opracowywaniem przemysłu iwińskiego
przechodzącym materiał, kременічне ze stanowisk
ehwalihogonielskich i teren tych stanowisk udzieleniem
w 1933 r. studia materiałów kременічних wykaraty, że
zawierają one bogaty zespół wyrobów, w którym dominu-
ją ostro z trzaskiem typu grimaldowskiego. Wyrobki
istotnie reprezentują nowy, lokalny przemysł ko-
loropaleolityczny. Poniżej przemysł ten „nie jest
dalezym ciąguem norwajczym przemysłu iwińskie-
go” (12) - dla przemysłu tego utrzymanem nazwę
przemysł ehwalihogonielski, wprowadzoną przez K. Korte-
wskiego (4). Charakterystykę morfologiczno-ty-
pologiczną przemysłu ehwalihogonielskiego podał w
rozprawie „Przemysł iwiński i stanowiska wydmo-
wego Svidny Wielkie” (12, str. 19, tab. XXII; 1934 r.)
w tej publikacji terenowych warunków „wydmu”
(Charakterystyka) daję.
ehwalihogonielskich nie ~~zawierają~~. Jedynie w polskimi

W przedstawianym profilu stratygraficznym Kararu radymirskiego tylko dwa ubory reprezentują kowłocetne daty. Są to: 1) rądkatohore zlodowacenia stadnowo-północnego, z materiałem eratykum po rozmyciu; morenie tego zlodowacenia w skapie, oraz pokrywający te 1) ubiór pianowy, kowłocetny, z licznymi szczątkami flory kweckiego i z glęb kweckiego, wieku kałcowej, zimnej fazy pierwotnego interglaciatu zlodowacenia potrowo-północnego (Batycki). Zrętanieniu tego wynika, że w okresie tutej stratygraficnej, między tymi uborami, obejmującej interglaciata eemskie, stadiem kowna zlodowacenia potrowo-północnego i pierwotny interglaciata tego zlodowacenia, myera drowała wzrostą przedlinia Wirty do poziomu itów wystawionych Kararu radymirskiego.

Blizne oznaczenie wieku tej przedlini dają rzadkie dwa fakty: odwapnienie itów rądkatohorych do głęb. 0,5 m oraz skorodowanie materiału eratykum wykiepującego na powierzchni erozji, tych itów. Powiewai odwapnienie itów i skorodowanie materiału warutrowego zwirac natory z ciepła, stadnowo upięcia interglaciatu eemskiego, wynika z tego, że myera drowała przedlinia do poziomu Kararu radymirskiego warutrowej, zimnej fazy tego interglaciatu. Stadien recesji zlodowca z krownów

W rękopis z opisaniem przedmiotu siderskiego stani-
ka myermowego Sidsy w Warszawie - ^{Loren Tyll, 1933} preceptu diplo ¹⁹³³ i materiały kra-
miene z kownickich kwełtoch i ¹⁹³³ Sidsy w Warszawie, wiecie 1933
ednicidatem. Studia materioton kwełtoch wykazują, że rądkatohore
ane liczne warty kwełtoch, które specielnie by pa ostna z karakiem,
które w ołowie reprezentują warty, w kwełtoch myermat kowno - po-
kwełtoch. Wprowadzamy przez L. Kostowskiego nowome - pre-
myrt kwełtoch i ¹⁹³³ w Warszawie. Chwałko, ¹⁹³³ w Warszawie
sido - by palogidno, ¹⁹³³ myermat ¹⁹³³ przed ¹⁹³³ „Pierwsz ¹⁹³³ Sidsy”
Sidsy ¹⁹³³ w Warszawie ¹⁹³³ [12, kł. (9), Tab. XXII, 1933].

Powiewai, jak to stajodnym w pracy Sidsy w Warszawie, myermat „nie był
dalszym etapem nowitowym myermat Sidsy”

Piasek w porównaniu 183 m wysm. - 54 wypirka, wybiorny (pod. 4) 1 po.
 # wysm. 183 m wysm. - 54 wypirka, wybiorny (pod. 4) 1 po.
 # wysm. 183 m wysm. - 54 wypirka, wybiorny (pod. 4) 1 po.
 # wysm. 183 m wysm. - 54 wypirka, wybiorny (pod. 4) 1 po.

wydmu typu nizowego. Skosunek do Kararu ^{wypię, puszcz} ~~pod. 4~~

~~na nim~~ ~~przech~~ ~~za~~ ~~wypirka~~ ~~wydmu~~ ~~nych~~ ~~ilustruje~~ ~~fol.~~ ~~2.~~ ~~ta~~
to ^{medrolawia} ~~medrolawia~~

2. ¹ ~~2~~ ~~dzicie~~ ~~typu~~ ~~(wypirka~~ ~~wydmu~~ ~~ome)~~, ~~wys.~~ ~~ok.~~ ~~2~~ ~~m,~~ ~~pod~~ ~~ci~~ ~~ste~~

przez ^{Wspaga wypirka} ~~pobieranie~~ ~~piachu~~, ~~pod~~ ~~lega~~ ~~wy~~ ~~te~~ ~~puszc~~ ~~ze~~ ~~je~~

~~go~~ ~~spaga~~ ~~w~~ ~~ar~~ ~~st~~ ~~ki~~ ~~g~~ ~~le~~ ~~by~~ ~~kol~~ ~~oc~~ ~~e~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~st~~ ~~ki~~ ~~e~~ ~~j~~ ~~te~~ ~~n~~ ~~e~~ ~~j~~, ~~gr~~ ~~ub.~~

25 cm, ^{leśnej} ~~gleba~~ ~~ta~~ ~~ad~~ ~~pow~~ ~~ie~~ ~~ca~~ ~~gle~~ ~~bie~~ ~~pod~~ ~~ny~~ ~~w~~ ~~aj~~ ~~sc~~ ~~e~~ ~~j~~ ~~ta~~

^{12, 13} ~~ry~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ (12).

~~ta~~ ~~typu~~ ~~ter~~ ~~re~~ ~~n~~ ~~e~~ ~~j~~ ~~z~~ ~~ty~~ ~~ku~~ ~~ad~~ ~~st~~ ~~an~~ ~~ic~~ ~~je~~ ~~iu~~ ~~ar~~ ~~an~~ ~~ty~~ ~~g~~ ~~le~~ ~~by~~ ~~pod~~ ~~ci~~ ~~e~~ ~~ta~~

2 w ~~du~~ ~~mi~~ ~~o~~ ~~ny~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~pod~~ ~~to~~ ~~ra~~ - 3.

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

~~ta~~ ~~typu~~ ~~pi~~ ~~as~~ ~~ki~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~ny~~ ~~wy~~ ~~dmu~~ ~~n~~ ~~i~~ ~~z~~ ~~o~~ ~~w~~ ~~y~~ ~~ch~~ ~~ta~~ ~~typu~~

nedostem (6,7), następnie wstaje go, jego roz-

kwit" + z adresem Anicyla? (8,9,10).

do str. 3

Stawowiska cwałobogomnie zaimowa dwiż adnar i N mi
 Cwałobogomnie, na wyrobim prawym bregu uspicionej partii
 doliny potaka - terobnocego dołtymu Wity. Na lewym bregu
 doliny tego potaka terij wies Cwałobogomnie, na prawym bregu
 - wisi Krawinon. Teren stawowiska przedstania Karas eromyj-
 no-akumulacyjny szeroki do 0,7 km, wysokośi 10-14 m (179-183 m
 n.p.m. - 0 Wity 169 m n.p.m.) ^{na dnie, na lewym cwałobogomnie} ^{na dnie, do 10 m}
 Wstaje w Karas lesony, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 (183-192 m n.p.m.) Ktory wycięta brany pas preflacacji, wycięta
 wpraw, w utworach facji murek, miocenu, doliny Wity.

Teren stawowiska przedstania Karas eromyjno-akumulacyjny przedli-
 my potaku cwałobogomniego, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 w Karas lesony -

Teren stawowiska przedstania Karas eromyjno-akumulacyjny szeroki
 do 0,7 km, wysokośi 10-14 m (179-183 m n.p.m. - 0 Wity 169 m n.p.m.)
 Jest to Karas przedoliny potaku cwałobogomniego, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 Karas lesony szeroki do 2 km, wysokośi 14-23 m (183-192 m n.p.m.), Ktory
 na adanku doliny Wity (Cwałobogomnie - Krawinon - Cwałobogomnie -
 Wycięta - NE-SN, wycięta brany pas preflacacji, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 w utworach facji murek, miocenu, doliny Wity, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 eromyjno-akumulacyjny potok, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 wycięta murek, Ktorym Karas, niechowa, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 deflacymie. Teren stawowiska uspicione zaliczany, uspicione uspicie
 pod uprany ról, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 pod tym przedstania nieowidok, Ktory porażka
 skępa dołtyma rólinośi. Tylko niełone, niewielkie partii ka-
 ram ora wycięta (uspicione) i a do Terowite i podlegaj deflacji.

Utworach do Karasu, wycięta ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 Płaszcze w poroście Karasu 183 m n.p.m. - 14 kępy wyrobim, ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 wycięta uspicione (pat. 4) i ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}
 - Ktory Karas, Ktory ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}

Wydum nie ma i nie nie robawyc na to, wiech, na tym Karasie
 Kępy wydum Kępy ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m} ^{na dnie, do 10 m}

Streszczenie

Charakterystyka stanowiska wydawniczych mykologicznych SM wsi Chwałibogonice (pow. Piszewo, Wojew. Kielecki), w przedziale Wity - SHS Namany. Odkryt je w 1897 r. i eksplorował do 1897 r. Er. Majewski (1). W 1908 r. stanowiska te eksplorował S. Krukowski (2) z ramienia Muzeum Prehistorycznego Er. Majewskiego w Namanie (3).

Z eksploracji tych stanowisk dwójka zbiorów różnych krzemieni. Znaczną jego część stanowi krzemienie epipaleolityczne i neolityczne. W zbiorze tym L. Kortowski wyróżnił "grupy" narzędzi, które uważa, że reprezentują "odrębny przemysł" i datuje ten przemysł chwałibogonicki (4-1925 r.). Przemysł ten nie starannie zidentyfikował z przemysłem śradzłotym i uważa - opierając się na opublikowanym przez S. Krukowskiego protokół stryżopapierowym stanowiska wydawniczego Świdry Wielkie II - "Łotki" (6-1922 r.)¹⁾ że przemysł chwałibogonicki odpowiada "śradzłotemu lub późniejszemu okresowi małopolskiemu" (4). W pracach, w których L. Kortowski sygnalizował wyróżnienie przemysłu chwałibogonickiego (7-1920 r., 8-1922 r.), przemysł ten umieszcza między swoim "mikrolitem środkowopolskim" i "późnym neolitem". W pracach późniejszych (9-1924, 10-1926, 11-1936) "rozkwit" przemysłu chwałibogonickiego wiąże z okresem Anacybus.

Do 1933 r. jedynym źródłem wiadomości o chwałibogonickich stanowiskach wydawniczych była notatka opublikowana w 1897 r. przez Er. Majewskiego (1). Informuje ona o tym, że stanowiska te mykologicznie "na rozległych piarowitych wapieniach nadwielandzkich, w pobliżu wsi Chwałibogonice w pow. Piszewskim", z których - z "powierzchni ruchomych piasków, zwanych wydławaniami," zbiera on "dwa pokruszone, ilotne najtrudniejszych drobnych narzędzi krzemienianych."

¹⁾ Ok. 20 km SE Namany

Terem stauowisk, miejsc zasad; pokrywając wyście rzece utypowa
 wypolerem wydmowe (fol. 1). Towarym inni niekornate, przytacie
 wiecej deflacyjne. Wydm nie ma i nie nie wskazuje na to, aichy na
 tym terenie były wydmy typu nizinnego. Tytlo nubiennu, niwelacja
 partii kwaru rca usypiska wydumne (wzrostu) za adtawicie i podde
 gaja deflacji. Stozumc ^{u wyrost} usypisk wydumnyh do kwaru (ustrupe fol. 2).
 Na ruzpccie tym, usypiska, wprubici pl. 2 m, pokrywca glc b. lencu kolc
 ceniha - 2, która podsieta piasek wydumny - 3, reprezentujący
 poziom utrapny kwaru. Tytlo wykazuje w kwaru d. aty, na
 te fuzje i etaty grafie ^{u wyrost} Gornij, partii kwaru:

1. Gleba lerna holocena, grub. 25 cm Wpoiniada i pinn kwaru
wplywaj. lencu i pinn kwaru
2. Wydumny piasek podsiety z piaskow recowyl, grub. 2 m
3. Tarc piaska reconat wankomawca, grub. 1,8 m. W poroimie
kwaru i lencu lencu i glc i lencu. Piarhi le w poroimie kwaru
183 m a pinn wplywaj. ci. kwaru i lencu i glc i lencu
kwaru i lencu i glc i lencu (183-192 m upm).
4. Lenc typny, powienlunia rec. d. d. d.